

בעניין: 1. חמאד ת.ז.

2. המוקד להגנת הפרט (ע"ר)

ע"י ב"כ עוה"ד ל.צמל ו/או א.חלאק
ו/או עו"ד חוה מטרכס עירון ו/או עו"ד סיגי בן ארי ו/או
עו"ד ד. שנהר ו/או עו"ד נועה דיאמונד ו/או עו"ד בנימין
אחסתריגה ו/או עו"ד בילאל סביחת
מטעם המוקד להגנת הפרט
מיסודו של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עובידה 2 ירושלים
טל: 02-6273373 פקס: 02-6289327

העותרים

נגד

המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית
ע"י ב"כ פרקליטות המדינה
משרד המשפטים ירושלים

המשיב

תגובה להודעה המשלימה מטעם המשיב

בית המשפט הנכבד הורה למשיב להמציא בתוך 15 יום תגובה והשלמת פריטים לגבי שאלות שעלו במהלך שמיעת העתירה ובהן "היחידה בה התגורר המפגע, נשוא צו ההריסה בבג"צ 1624/16 נמצאת בבנין הבנוי על קרקע של אונר"א, או שהוקצתה למשפחת המפגע על ידי אונר"א, וכן לגבי שאלות נוספות שעלו במהלך הדיון".

כמו כן ניתנה זכות תגובה תוך 7 ימים להודעה המשלימה. תגובה זו תתייחס לשני נושאים שהועלו בטיעונים:

א. שאלת הפעלת תקנה 119 לתקשי"ח בהריסה או אטימה של מקומות מגורים במחנות פליטים;

ב. האם ניתן או ראוי להפעיל סנקציה זו מקום בו המפגע עצמו חוסל או הוצא להורג באופן בלתי חוקי.

א. שאלת הפעלת תקנה 119 לתקש"ח במחנות פליטים:

1. העותרים המתינו שבועיים ימים לתגובתו של המשיב לגבי הנושא אשר בית המשפט העליון שלחו לברר. בו בזמן אף **סוכנות הסעד והתעסוקה של האומות המאוחדות עבור פליטים פלסטינים במזרח הקרוב** שלחה את עמדתה בנושא מיום 3.4.16.

אחרי שבועיים ימים מגיע המשיב עם תשובה מוזרה מאין כמוה: אונר"א אומרת שאין היא בעלים של הקרקע; קק"ל הוא בעלי הקרקע; ולכן למפקד הצבאי סמכות להוציא צו על פי תקי' 119 לתקנות ההגנה (סי' 11) להודעה המשלימה מטעם המשיב).

ניתן היה לשמוע קריאת צהלה בסוף המשפט הנ"ל. המשיב סבר כי די בהטחת אמירה זו כדי להוריד את הנושא מעל הפרק. אלא שבדיוק ההיפך הוא הנכון. המשיב הציף בהודעתו זו את בסיס הנושא, הדגיש את ה **ב ע י ה** והצטרף מבלי משים אל המקורות ההיסטוריים של טענות העותרים ועמדת אונר"א.

2. **קק"ל הוא בעליה של הקרקע:** טענה זו של המשיב אינה מגובה בכל מסמך, על אף טענתו כי רוב הקרקע של **"מחנה קלנדיה"** (במילותיו – הוא נמנע במכוון מלאמר **"מחנה פליטים קלנדיה"**, כנראה ישנו מילון האסור והמותר לשימוש, אשר לא נחשף עד תום עדיין) רשומה במשרד רישום הקרקעות על שם הקרן הקיימת לישראל (כתשובתו גם לבג"צ 1802/16 ו-1817/16 אבו גוש).

ושוב צץ המילון הסמוי והמוזר, המשתלט על ההיגדים בתגובת המשיב - מ"אדמת קק"ל" הופכת אדמה זו תוך שני משפטים ל"אדמת יהודים"!

בעתירתנו נטענת אותה טענה בתוספת האמירה כי הבית נשוא העתירה מצוי על אדמת הכפר אל רם. אין טענה כי הכפר אל רם שייך לקק"ל או כי התגייר כדין.

3. מדוע טען המשיב ללא גיבוי במסמכים כי רוב הקרקע עליו בנוי המחנה הוא קרקע של הקרן הקיימת לישראל? מדוע נדרש המשיב לגבות את הודעתו במצהיר שהינו לא אחר מאשר **"הממונה על הרכוש הנטוש והממשלתי באיו"ש"**?

4. אחרי 1948 היה הממונה על הרכוש הנטוש הירדני על נכסי אויב למנהלם של הקרקעות שהיו בבעלות של יהודים לפני 1948, ואילו הממונה על הרכוש הנטוש הישראלי היה ממונה על הרכוש הנטוש הפלסטיני, בין השאר על כפריהם ואדמותיהם של אותם פליטים אשר יושבו במחנות הפליטים, שכעת למדנו מהמשיב כי חלקם נמסרו על ידי הממונה הירדני לאונר"א כדי ליישב עליהם את הפליטים. למדנו מתשובה זו כי גם גופים פרטיים מסרו אדמותיהם ליישוב הפלטים.

5. ניר העמדה של אונר"א מסביר היטב :

"הקרקעות של מחנות הפליטים הועמדו לרשות אונר"א על ידי הרשויות המארחות וצדדים רלוונטיים אחרים (דהיינו הווקף) לרווחתם של הפליטים הפלסטינים ולשם הקמת מתקנים שיתנו מענה לצרכיהם".

מצ"ב תרגום לעברית של עמדת אונר"א

ועל פי ההסברים ברור כי ממשלת ירדן, אשר היתה אותה עת "הרשות המארחת" הקצתה לשם הקמת מחנות פליטים שימשו כמקלט לפליטים הרבים מאד גם קרקעות של נכסי נפקדים שברשותה, וכאמור, קרקעות ווקף, וכפי שמסתבר מהערות השוליים אף קרקעות של בעלים פרטיים בהשכרה, אשר אונר"א התחייבה לשלם עבור השכרת הקרקעות לממשלה הירדנית דמי שכירות עוד בהסכם מיום 14.3.1951 (ראה הערת שולים 3 עמ' 2 לתרגום). למעשה הפכה ישראל (צבא הגנה לישראל השולט בשטח) לרשות המארחת. גם המשיב בתגובתו מאשר זאת וטורח לציין כי "עם כניסת צה"ל לאיזור בשנת 1967 לא נתפסו ואו נוהלו נכסים שבעליהם ברחו מהאיזור באותם מחנות פליטים באיו"ש היות ומחנות פליטים אלה כבר נוהלו באותם הימים על ידי אונר"א" (סוף סי' 4 לתגובה). ללמדנו כי ישראל באמצעות צה"ל קיבלה על עצמה את דין ניהול מחנות הפליטים בידי אונר"א, ולא תפסה במקומו ולא ניסתה לנהל את הנכסים במקום אונר"א.

העיקר לענייננו הוא כי אין משפחות הפליטים המשתכנים במקלטים אלה בעליהן של הקרקעות או של הבתים!

6. ועיקר נוסף – אין אנו חיים בואקום, ומעשיו של המפקד הצבאי אינם נעשים בואקום. מחנות הפליטים הוקמו על פי החלטה של אומות העולם, מומנו על ידי אומות העולם. מעבר הזמן הניכר והעדר הפתרון המיוחל אין בו כדי לבטל את העילה להקמתם ואת ההנחה כי זהו מצב זמני שחייב להסתיים בפתרון בר-קיימא.

פגיעה במקומות המגורים של פליטים לשם הרתעה איננה מוסכמת ואיננה מקובלת ולא תהפוך לכזו.

בל נשכח כי נושא הפליטות ומציאת מקלטים לפליטים מהווה כיום נושא משותף למדינות רבות וממקד את תשומת הלב העולמית. גם מחנות הפליטים הללו, במדינות מארחות באירופה, זוכות לחסות האו"ם. האם אנו מבקשים להיות אור לגויים גם ביחסנו למקלטי הפליטים? האם אלה הסטנדרטים שאנו מובילים להחלה כלל עולמית? האם זו המורשת שאנו מנחילים? להרוס את המקלטים לשם הרתעת הרבים וענישת המשפחות?

7. הבית נשוא עתירה זו מצוי במחנה פליטים כדת וכדין. אמירה מגוחכת של המשיב לפיה

"בהעדר גבול ברור בין השטח המבונה של מחנה הפליטים קלנדיה והכפר א-ראם, אין המשיבים יכולים לאמר בוודאות כי המבנה ממוקם בשטחו של מחנה הפליטים" אל לה להשמע! המשיב יכל לברר זאת בקלות, אילו רק היה מואיל לפנות למוסד האו"ם.

המשיב יודע היטב כי הבית מצוי בשטח מחנה הפליטים קלנדיה. כך הוא התייחס אל הנושא מלכתחילה. הוא יודע היכן התקיימה ההלוויה, הוא יודע לאן עליו להכנס כדי לבצע את ההריסה בה הוא חפץ, הוא יודע כמה כוחות צבא הוא צריך משום שמדובר במחנה פליטים, ויש חשש להתפרעות ולהרג כפי שהיה במחנה הפליטים קלנדיה ביום 16.11.15 (הנזכר בעמדה אונר"א ס' שלישי). אם ייכנס, הוא יכנס אל תוככי מחנה הפליטים קלנדיה! אלא שבצד מדיניות המשיב לא להביע את המילה "מחנה פליטים", אין הוא יכול להתעלם ממיקומו של הבית. כבר בהודעתו "על כוונה להחרים ולהרוס את המבנה בעתירתנו בו התגורר ענאן מחמד צאלח חמאד...", מיום 5.2.16 נאמר:

"מפקד כוחות צה"ל באיזור יהודה ושומרון, בתוקף סמכותו כמפקד צבאי...ובהתאם לתקנה 119...ויותר סמכויותיו על פי כל דין...מודיע בזאת כי בכוונתו להחרים ולהרוס את הדירה בקומה השלישית במבנה בקלנדיה המצוי בנצ.כמסומן בתצלום האוויר המצורף בה התגורר המחבל ענאן...".

צילום האוויר אינו מראה כל כפר פסטוראלי שלא ברור אם הוא מחנה פליטים או מרכז נופש. הוא מראה בדיוק בית הנמצא בעיבורו של מחנה פליטים באיזור הגדה המערבית.

מצ"ב ההודעה וצילום הנצ.

גם בשאר ההתכתבויות מטעם העותרים צויין כי מדובר במחנה פליטים, והדבר לא הוכחש בכלל. אילו היו העותרים נדרשים לכך מלכתחילה היו טורחים להביא אישורים לכך. אלא שזה כלל לא הועלה כנושא. גם לא במהלך שמיעת העתירה.

8. למרבה הצער למרות חתימת הסכם השלום עם ממלכת ירדן לא התרחש המצופה בעקבות הסכם שלום – לא נעשתה הערכות-מחדש ולא בוטלו האפוטרופסויות על הקרקעות השונים, והקרקעות באופן כללי לא חזרו לבעליהם (פרט להחלטות ספציפיות של בתי משפט לגבי רכוש במזרח ירושלים).

9. בהודעה אין כל התייחסות לנושא העיקרי הנובע מבניית מחנות פליטים ומהריסתם - הצורך של הפליטים למצוא מקום להתיישב בו בהמתניגם לפתרון הסכסוך.

הדבר הרלוונטי והמשמעותי לנושא שבפנינו, כעולה ממסמך אונר"א, כי הקרקע לא עברה לבעלותם של הפליטים, ואין לראותם כבעלים של הקרקע!

כמו כן לא נוכל להתעלם מן החשש כי דווקא במה שאמור להיות מעוז הומניטרי מטעם החוק ההומניטרי הבי"ל ייעשו הפרות בוטות של אותם כללי חוק הומניטרי בינלאומי.

ב. האם ניתן או ראוי להפעיל סנקציה זו מקום בו המפגע עצמו חוסל או הוצא להורג באופן בלתי חוקי.

10. בית המשפט הנכבד יתבקש השיב על שאלה זו בשלילה.

11. נתן זאדה, חייל שערק, עלה ביום 4.8.2005 על אוטובוס וכשזה הגיע לשפרעם רצת המחבל בנשק הצה"לי שהיה ברשותו 4 בני אדם ופצע 16 בירי ישיר, כמחאה נגד פינוי ההתנחלויות מעזה. נוסעים באוטובוס ואחרים שהגיעו תקפו אותו והרגו אותו במה שמכונה "לינץ". והפעם 12 הלינציאים תושבי שפרעם הועמדו לדין, ונשפטו בבית המשפט המחוזי בחיפה ונדונו למאסר של בין 11-24 חודשים. בגזר הדין בתפ"ח (חי) 4256-06-09 מ"י נ' בחוס ואח' (פורסם בנבו 28.11.13), בית המשפט בהרכב בראשות השופט אילן שיף אמר דברו:

"עלינו לשדר מסר כי כל המבצע מעשים זומים, בנסיבות שכאלו, ללא הבדל גזע, דת או השתייכות, יבוא על ענשו ולא תעמוד לו 'ההגנה' עתיקת היומין של 'עין תחת עין ושן תחת שן', שהיתה נכונה בשעתה, בהעדר רשויות מוסמכות לאכיפת החוק. מן הראוי שדברים אלה יהדהדו בליבם של שואפי נקם פוטנציאליים".

אלא שלמגינת ליבנו אנו רואים כמעט מדי יום שאין לדברים אלה כל הז בליבם של שואפי נקם פוטנציאליים. אנו רואים בפיגועים (דקירות או אחרים) כי מעשי הנקם והחיסולים לאור יום במפגעים או חשודים כמפגעים, חיים או מתים, הינו דבר שגרתני. כך לגבי אלה החשופים למצלמות, ויש רק לשער כיצד אלה שאינם מצולמים או שהצילומים בדיוק נקטעו או נעלמו. כמעט איש אינו מועמד לדין.

על פי חומר הריאות בענייננו, ענאם חמאד המנוח היה בחיים לאחר שנורה ונוטרל בידי שוטרות מג"ב. היה בחיים בשכבו על המדרכה כאשר הסכין שקוסד החזיק בידו נבעט ממנו והלאה.

12. **ידוע כי המנוח נורה לפחות בידי שוטרות מג"ב. אולם ידוע גם כי הוא היה בחיים לאחר הירי, וכי אחד השוטרים מעיד כי העיף את הסכין שהיתה במרחק מה ממנו, אחר כך דיבר עימו, והלה השיב, ולאחר מכן התיישב עליו וכבל את ידיו מאחור עד אשר הגיע האמבולנס לקחתו. ידוע גם כי תועד אזרח מכה בלוס ברזל את הפלסטינים השרועים על הרצפה, וביניהם את ענאן המנוח.**

על פי טענת משפחתו, הוא נראה על שרוע על אלונקה בעודו בחיים.

דיסק המתעד את העוברים ושבים מטפלים בהרוג הישראלי, ומתעללים במנוח הוא חלק בלתי נפרד מטיעונים אלה. צורפו בו גם תמונות גופת המנוח והנתיחה המאסיבית שבוצעה בו.

גופתו הוחזרה למשפחתו ביום 31.12.15, וניכר כי עברה נתיחה מאסיבית. כתנאי לקבלת גופתו הציב הצבא תנאי כי ייקבר בו ביום, ולכן גופתו לא נבדקה ברמאללה כנדרש.

יש, איפוא, חשיבות בקבלת מלוא התיק הרפואי אודותיו, כדי לשקול כל הנתונים נכונה לפני קבלת החלטה סופית בעתירה זו.

ביום 25.3.2016 פנתה הח"מ לב"כ המשיב בבקשה לקבל אישור רפואי על דרך מותו של המנוח ענאן חמאד וביום 28.3.2016 התקבל חלק מהחומר, דו"ח העברת הגוויה למרכז הלאומי לרפואה משפטית ותמונות.

ביום 29.3.2016 פנתה הח"מ עוד פעם לב"כ המשיב עו"ד אבינעם סגל – אלעד וביקשה לקבל את החומרים הרפואיים המעידים על מקום ומועד פטירתו של המנוח, דו"ח סקירת הגופה, דו"ח נתיחת הגופה והסבר מדוע גופתו נתפרה.

עד תאריך כתיבת שורות אלה לא זכתה פנייתה לקבל כל מענה, למרות שהיא התקבלה וקבלתה אושרה ע"י פקידת הפרקליטות, מחלקת בגצ"ים.

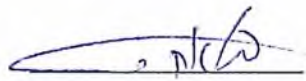
בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע כי אין לבצע הרתעת הרבים הפלסטינים לפני הרתעת הרבים הישראלים.

הח"מ מגישה הדיסק שיש בו תמונות סטילס של גופת המנוח עם סימנים שהיא נותחה, וסרט וידאו אשר מתעד את הרגעים בהם חטף המנוח מכות בלום ברזל ובעיטות מעוברי אורח מתחיל-מ-07:02:00, 20:00:14-00:00 ו-00:39:00-00:00.

מצ"ב דיסק אשר כולל תמונות גופתו של המנוח וסרט.

12. המנוח ענאן חמאד איננו כיום עוד בין החיים. אולם ידוע כי היה בחיים אחרי הארוע, ולא ברור כיצד נפטר. לא שמענו על כל חקירה שנעשתה בעקבות לכידתו בחיים ומותו לאחר מכן. איננו יודעים מה קרה בדרך מזירת האור עד בית החולים ומתי וכיצד נפטר.

לא התקבל חומר חקירה מלא אודות הארוע. חומר חקירה חלקי בלבד נמסר על ידי המשיב צמוד לתגובת המשיב מיום 23.2.16, למרות שההשגה הוגשה עוד ביום 10.2.16, ולמרות הטענה בס' א' 1 כי דרושה התייחסות לחלקו של המנוח בארוע הנטען.



ל.צמל, עו"ד
המוקד להגנת הפרט
ב"כ העותרים

12.4.2016